

STRIKT VERTROUWELIJK

Aan de gemeente Aa en
Hunze
T.a.v. mevrouw
mr. M.A. Tent,
gemeentesecretaris
Postbus 93
9460 AB GIETEN

Geachte mevrouw Tent,

Wij hebben de interim-controle voor de gemeente Aa en Hunze uitgevoerd en afgerond. U treft in deze managementletter onze belangrijkste bevindingen aan.

Wij hebben onze controle gepland en uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, en tevens rekening houdend met uw controleprotocol. Dit betekent dat wij inzicht hebben verkregen in de interne beheersingsmaatregelen van de gemeente Aa en Hunze die relevant zijn voor de jaarrekeningcontrole.

Datum:

30 januari 2018

Referentie:

3114562840/2018.036746/
SR

In onze managementletter geven wij de uitkomsten weer van de interim-controle die wij dit najaar bij de gemeente Aa en Hunze hebben uitgevoerd. Wij hebben het format en de inhoud van de managementletter verder doorontwikkeld en dat heeft geleid tot een iets andere inrichting dan u de afgelopen jaren van ons gewend was. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Concrete opvolging van de in het verleden door ons geconstateerde bevindingen.
- Een uiteenzetting van gevolgen van de door ons geconstateerde bevindingen: wat is het risico voor de gemeente en wat betekent de bevinding voor de jaarrekening(controle)?
- Een expliciete vastlegging van de managementrespons op de door ons geconstateerde bevindingen.

Met de bovenstaande aanpassingen trachten wij onze bevindingen en de impact daarvan zo concreet mogelijk te duiden. De gemeente kan vervolgens gemotiveerd de keuze maken om bevindingen al dan niet op te pakken. Deze keuzes kunnen bijvoorbeeld voortvloeien uit de inschatting van het risico door het management of doordat de kosten voor de mitigerende maatregel naar de mening van de gemeente niet opwegen tegen het risico dat u nog loopt.

Met het toevoegen van de reactie van het management kan de gemeente gemotiveerd aangeven welke prioriteiten de door ons geconstateerde bevindingen binnen de gemeentelijke organisatie zullen krijgen. Deze discussie is van belang om met u tot oplossingen te komen die passend zijn voor uw specifieke situatie. Kortom, de gemotiveerde reactie van de gemeente op onze bevindingen is belangrijk en krijgt met ingang van dit jaar daarom ook een prominente plaats in onze rapportage.

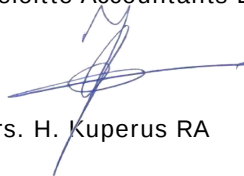
In overeenstemming met onze risico-inschatting, hebben wij de implementatie en/of de effectieve werking van de naar onze mening belangrijkste beheersingsmaatregelen getest voor de periode die loopt van januari 2017 tot medio november 2017.

Wij vertrouwen erop met de managementletter bij te dragen aan de verdere ontwikkeling van de interne beheersing van de diverse processen binnen uw organisatie en het blijven waarborgen van de kwaliteit van de jaarrekening 2017.

We zijn graag bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'H' and 'K' intertwined, with a horizontal line extending to the right.

drs. H. Kuperus RA

Inhoud

1. Managementsamenvatting	05
2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze	09
3. IT-omgeving van gemeente Aa en Hunze	15
4. Bevindingen	18
5. Aandachtsgebieden eindejaarscontrole 2017	27

Bijlagen

Bijlage A: Reikwijdte van onze werkzaamheden	35
Bijlage B: Wijzigingen in wet- en regelgeving	36

1. Managementsamenvatting

Belangrijkste boodschap

1. Managementsamenvatting

1.1 Algemeen beeld van de gemeente Aa en Hunze

Wij zijn van mening dat de gemeente haar processen beheersmatig op orde heeft, voor zover wij dat beoordelen in het licht van onze opdracht om de jaarrekening te controleren. Er is ruimte voor verbetering - zie onze bevindingen in hoofdstuk 4 - en de gemeente erkent dat ook (gedeeltelijk). Het doorvoeren van verbeteringen (en daarmee een afname van risico's) wordt afgewogen tegen de extra kosten die dat met zich meebrengt en het uitgangspunt dat een en ander werkbaar moet blijven in de relatief kleine organisatie die de gemeente is.

De gemeente zou zich naar onze mening wel meer moeten richten op controles in de lijn. Interne beheersing richt zich namelijk op het tijdig ontdekken en daarmee voorkomen van fouten en onrechtmatigheden. Een goede werking van controles in de lijn kan daar voor zorgen.

De gemeente zet jaarlijks stappen om de interne beheersing op een hoger niveau te krijgen. De bevindingen uit de eigen interne controle en de bevindingen uit de interim controle van de accountant vormen daarin een belangrijke leidraad. Dat vinden wij een goede zaak.

Belangrijk is te constateren dat onze aanbevelingen of opgevolgd worden of dat er een duidelijke en inhoudelijke goed afweging gemaakt wordt om aanbevelingen niet op te volgen. Waar nodig worden aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om de risico's, die zijn blijven bestaan, te adresseren en te mitigeren.

1.2 Opvolging bevindingen managementletter 2016

Tijdens de interim-controle hebben wij de actuele status van de opvolging van onze bevindingen van 2016 met uw medewerkers besproken. Voorgaand jaar hebben wij in onze managementletter de volgende zes tekortkomingen/aanbevelingen gerapporteerd:

1. Het ontbreken van een frauderisicoanalyse.
2. Geen controle op de volledigheid van de ten aanzien van de memoriaalboekingen verrichte autorisaties.
3. De spendanalyse bij de aanbestedingen wordt jaarlijks voor alleen het kalenderjaar uitgevoerd.
4. Er zijn meerdere gebruikers die in de financiële applicatie stamgegevens (kunnen) wijzigen, facturen controleren, en betaalbestanden aanmaken.
5. Bij de factuurbehandeling wordt de (prestatie)levering van de goederen en diensten niet zichtbaar vastgesteld.
6. De interne controle werkzaamheden voor de processen WMO en Jeugdzorg zijn niet tijdig uitgevoerd.

1. Managementsamenvatting

Uit onze interim-controle blijkt dat de gemeente de bevinding inzake de memoriaalboekingen heeft opgelost en dat de aanbeveling inzake de aanbestedingen geen opvolging behoeft, omdat een analyse op jaarbasis op basis van de nieuwe wet- en regelgeving voldoende is. De overige bevindingen zijn (nog) niet opgelost door uw organisatie.

De status van de opvolging van onze aanbevelingen is in het onderstaande diagram inzichtelijk gemaakt.

Uit het diagram blijkt dat twee bevindingen van 2016 niet worden opgelost en dat twee aanbevelingen van 2016 (nog) zullen worden opgevolgd.

Uit het diagram blijkt dat een tweetal bevindingen niet wordt opgevolgd. Dit betreffen de volgende bevindingen/aanbevelingen:

1. *Er zijn meerdere gebruikers die in de financiële applicatie stamgegevens kunnen wijzigen.*

De gemeente heeft aangegeven hier een beperkt risico te zien. Gelet op de organisatieomvang, is het niet wenselijk de aanbeveling van de accountant door te voeren, aldus de gemeente (een aparte applicatiebeheerder buiten het team financiën). Tevens geeft de gemeente aan dat het voor de correcte invulling van de administratie noodzakelijk is dat de applicatiebeheerder administratief onderlegd is.

2. *Prestatielevering wordt niet zichtbaar vastgelegd.*

De gemeente ziet hier een beperkt risico. In het traject van de factuurafhandeling, komt de factuur via de opdrachtgever uiteindelijk bij de budgethouder voor de parafering terecht. De digitale handtekening door de opdrachtgever wordt pas gezet, als de levering en/of dienst heeft plaatsgevonden. De digitale handtekening betekent dus dat (ook) op prestatielevering is gecontroleerd, aldus de gemeente.

In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op onze bevindingen en de reactie van het management van de gemeente.

1. Managementsamenvatting

1.3 Planning en aandachtspunten controle 2017

De interim-controle heeft zich voor een belangrijk deel gericht op het in beeld brengen van de interne beheersing en de opvolging van de daaruit voortvloeiende bevindingen van vorig jaar.

Naast onze bevindingen inzake de interne beheersing, gebruiken we de managementletter ook voor het delen van de speerpunten die wij zien voor de jaarrekeningcontrole 2017. Wij verwachten dat de gemeente net als ons onder andere prioriteit zal geven aan de onderstaande (speer)punten.

- ❖ Grondexploitaties
- ❖ Onderbouwing voorzieningen
- ❖ Wet Normering Topinkomens (WNT)
- ❖ Verantwoording sociaal domein

In de weken 15 en 16 van 2018 zullen wij de jaarrekening 2017 controleren. Voor een goede voorbereiding op de jaarrekeningcontrole is het van belang om de wederzijdse verwachtingen tijdig duidelijk te maken. In hoofdstuk 5 volgt per genoemd onderwerp een nadere toelichting op de door ons onderkende speerpunten.

Voor het definitief afronden van de controle bent u en zijn wij afhankelijk van de tijdige ontvangst van de verantwoordingsdocumentatie die samenhangt met het sociaal domein.

2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze

2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze

Interne beheersingsomgeving

2.1 Kader

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij bij de interim-controle de implementatie en de effectieve werking van de belangrijkste controls in de belangrijkste financiële processen. De door ons gehanteerde aanpak gaat er hierbij vanuit dat uw organisatie een adequaat systeem van interne beheersing voor deze processen heeft.

Binnen onze controle maken wij een afweging waar het mogelijk, nuttig en efficiënt is om te steunen op de door uw organisatie ingerichte controls.

2.2 Waarom interne beheersing?

Het college is verantwoordelijk voor zowel een adequate interne beheersing als voor het opstellen van een jaarrekening die voldoet aan de relevante wet- en regelgeving. Om dit te bereiken, is de inrichting van de interne beheersing van belang.

Een goede inrichting van de processen start met een inventarisatie van de risico's die de gemeente loopt. Zodra deze bekend zijn, kan de gemeente de processen inrichten om deze risico's wel of juist niet af te dekken door middel van het inrichten en uitvoeren van interne beheersingsmaatregelen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij betreft het credo 'voorkomen is beter dan genezen'. Daarom zoeken wij nadrukkelijk naar de controls (ankerpunten) binnen de processen van de gemeente die gericht zijn op het voorkomen van fouten en onvolkomenheden in plaats van werkzaamheden die gericht zijn op het identificeren en eventueel herstellen van fouten en onvolkomenheden.

2.3 De toegevoegde waarde voor de gemeente

Middels deze wijze van rapporteren kunnen wij, in onze optiek, gericht een bijdrage leveren aan het identificeren van de risico's die u als gemeente loopt en u beter ondersteunen bij het doorvoeren van verbeteringen op de procesgebieden van de gemeente.

Het inrichten van de interne beheersing blijft echter de verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarom hebben wij, in tegenstelling tot voorgaande jaren, meer aandacht voor uw motivatie om verbetervoorstellen wel of niet door te voeren.

2.4 Overzicht met interne beheersingsmaatregelen

Wij hebben hieronder de interne beheersingsmaatregelen binnen de bedrijfsprocessen en jaarrekeningposten inzichtelijk gemaakt. Dit zijn de interne beheersingsmaatregelen die wij vanuit de interim-controle in de omgeving van de gemeente hebben geïdentificeerd. In de volgende paragrafen geven wij per proces/jaarrekeningpost een korte uiteenzetting.

#	Proces	Aantal
2.5	Grondexploitatie	0
2.6	Voorzieningen	0
2.7	Subsidieverstrekingen	0
2.8	Aanbestedingen	0
2.9	Inkopen en betalingen	3
2.10	Plaatselijke belastingen en heffingen	2
2.11	Personeel	1
2.12	Jeugdzorg en Wmo	1

2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze

Interne beheersingsomgeving

2.5 Grondexploitaties

Wij hebben binnen het proces van het waarderen van de gronden geen zichtbare controls geïdentificeerd. Dat wil niet meteen zeggen dat de gemeente niet in control is, want wij hebben immers in de afgelopen twee jaren vastgesteld dat gemeente Aa en Hunze in staat is geweest om te komen tot een deugdelijke onderbouwing voor de waardering van de gronden.

Ook constateren wij vanuit de gesprekken met uw medewerkers dat er ten aanzien van de waardering van gronden diverse werkzaamheden worden verricht, om te komen tot een juiste waardering. Het punt is echter dat deze werkzaamheden niet altijd worden gedocumenteerd. De controls zijn dus niet zichtbaar.

Om de handelingen en controles van de gemeente inzichtelijk te krijgen, hebben wij met uw medewerkers afgesproken dat in een aanvullend memorandum c.q. een 'position paper', de gemeente genuanceerd aangeeft welke werkzaamheden worden verricht, door wie, hoe het is gedocumenteerd en wie deze werkzaamheden heeft gecontroleerd. Wij hebben uw medewerkers hiervoor handvatten verstrekt.

Op deze wijze kan de gemeente haar keuzes ten aanzien van de waardering beter onderbouwen en kunnen wij de controle beter aansluiten op uw specifieke situatie.

2.6 Voorzieningen

Net als bij de grondexploitatie ontbreken zichtbare controls in het proces van onderbouwing van de voorzieningen. Ook hier geldt dat wij in het verleden wel hebben kunnen vaststellen dat er, bij de jaarrekeningcontrole, uiteindelijk wel sprake is van een adequate onderbouwing van de voorzieningen. Een zichtbare interne toetsing, en daarmee een control, ontbreekt echter. Wij stellen u voor om ook hierbij de keuzes die de gemeente heeft gemaakt, en de onderbouwing daarvoor, inclusief de interne controles die de gemeente heeft uitgevoerd, zichtbaar vast te leggen in een position paper. Wij hebben u hier handvatten voor aangeboden.

2.7 Subsidieverstrekking

De aanvraag voor een subsidietoekenning c.q. -vaststelling dient door een medewerker te worden getoetst aan de subsidieverordening.

Uit onze werkzaamheden blijkt echter dat een zichtbare toetsing op de subsidieaanvragen ontbreekt.

Gezien bovenstaande bevinding hebben wij geconstateerd dat het proces daarom geen control bevat die de rechtmatige verstrekking van subsidies waarborgt. Overigens heeft dat in het verleden niet geleid tot onrechtmatigheden.

2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze

Interne beheersingsomgeving

2.8 Aanbesteden

De gemeente heeft in het proces 'aanbesteden' geen (zichtbare) controles ingericht die waarborgen dat aanbestedingen rechtmatig plaatsvinden. De verantwoordelijkheid voor de aanbestedingen ligt bij de diverse afdelingen die, bij aankopen groter dan € 10.000, een melding moeten maken van de aankoop bij de inkoopadviseurs. Deze melding vindt plaats aan de hand van een inkoopmeldformulier. Omdat deze melding en het gebruik van het formulier niet (kunnen) worden afgedwongen, is er geen sprake van een (preventieve) control.

Per einde boekjaar wordt de rechtmatigheid inzake Europees aanbesteden gecontroleerd door de inkoopadviseur. Echter dit betreft een toets achteraf, die niet in het proces zelf is ingericht.

Gezien bovenstaande bevinding hebben wij geconstateerd dat het proces daarom geen control bevat die de rechtmatigheid van de aankopen waarborgt gedurende het boekjaar. Zie voor een verdere uitwerking hoofdstuk 4.

2.9 Inkopen en betalingen

Ten tijde van de interim hebben wij vastgesteld dat het proces de volgende interne beheersingsmaatregelen bevat:

- Goedkeuring van de facturen door de budgethouders.
- Eindcontrole van de facturen door een medewerker afdeling middelen.
- Steekproefsgewijze controle van de betaaladvieslijst door een medewerker afdeling middelen.

Dat zijn goede controles, maar wij hebben wel een kanttekening hierbij. Het beheer van de crediteurenstamgegevens is bij meerdere medewerkers belegd. Deze medewerkers zijn echter ook betrokken bij het betaalproces zelf. Daarmee is sprake van functievermenging.

Om dit risico te mitigeren voert een medewerker afdeling middelen maandelijks een steekproefsgewijze controle uit. Deze controle vindt achteraf - dus na betaling – plaats. Omdat deze controle geen preventieve werking heeft, is het risico van onrechtmatige betalingen niet afgedekt. Zie voor een verdere uitwerking hoofdstuk 4.

2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze

Interne beheersingsomgeving

2.10 Plaatselijke belastingen en heffingen (OZB, Rioolheffing en afvalstoffenheffing)

Dit proces bevat de volgende interne beheersingsmaatregelen:

- Zichtbare controle op de gehanteerde tarieven door tweede medewerker afdeling Belastingen;
- Maandelijks wordt door een medewerker van de afdeling Belastingen zichtbaar gecontroleerd of de mutaties van het Kadaster juist en volledig zijn verwerkt in Civision.

Daarnaast voert de gemeente diverse (niet zichtbare) controles uit om de bijzonderheden in de WOZ-waarden te identificeren.

2.11 Personeel

Het proces inzake de salaris-en personeelsadministratie van de gemeente Aa en Hunze wordt uitgevoerd door de gemeente Tynaarlo.

Ten tijde van de interim hebben wij vastgesteld dat het proces bij de gemeente Aa en Hunze de volgende interne beheersingsmaatregel bevat:

- Per kwartaal wordt door de medewerker van de afdeling middelen een zichtbare aansluiting gemaakt tussen de salarisadministratie en de financiële administratie.

Het tijdig en juist doorgeven van mutaties aan de gemeente Tynaarlo blijft de verantwoordelijkheid van de gemeente Aa en Hunze. De gemeente voert echter geen controle uit op de juistheid en volledig van de mutaties die aangeleverd (moeten) worden.

Uit de bespreking hebben wij vernomen dat gemeente Aa en Hunze bewust voor deze constructie heeft gekozen. Dat begrijpen wij, maar we blijven u wel wijzen op de risico's die hiermee gepaard gaan. Dit betreft namelijk een controle achteraf. Zie voor een verdere uitwerking hoofdstuk 4.

2. Interne beheersing van de gemeente Aa en Hunze

Interne beheersingsomgeving

2.12 Jeugdzorg en Wmo

Uit onze interim werkzaamheden blijkt dat de gemeente de volgende interne beheersingsmaatregel heeft ingericht in het proces:

- Controle op de juistheid van de factuur (prijs, zorgproduct en omvang zorg).

De controle op de juistheid van de factuur betreft een automated controle, namelijk een match in Aeolus. Deze controle is echter niet zichtbaar. Gezien de aard (automated) van deze controle kunnen wij derhalve niet steunen op deze controle. Voor het niet steunen op de IT-omgeving verwijzen wij naar hoofdstuk 3.

Ten tijde van de interim hebben wij tevens geconstateerd dat een collegiale toetsing op de rechtmatige toewijzing niet wordt afgedwongen in het proces. Op de invoer van de zorgtoewijzing in Aeolus vindt tevens geen controle plaats. Zie voor een verdere uitwerking hoofdstuk 4.

De gemeente ontvangt jaarlijks van de zorgaanbieders met een omzet bij de gemeente van € 125.000 of meer, verantwoordingsinformatie om vast te stellen of de zorgkosten juist en rechtmatig zijn en of de prestaties zijn geleverd.

Overigens kan een definitieve uitspraak over de rechtmatigheid en juistheid van de zorgkosten jeugd en wmo pas na de ontvangst van de verantwoordingsinformatie en na de afronding van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden (en onze review daarop) worden gedaan.

3. IT-omgeving van de gemeente Aa en Hunze

3. IT-omgeving van gemeente Aa en Hunze

Follow-up bevindingen

Het primaire doel van een controle van de jaarrekening is om een verklaring af te geven bij de jaarrekening. Voor deze doeleinden zijn de IT-beheersingsmaatregelen getest, voor zover dit noodzakelijk werd geacht binnen de reikwijdte van de controle. Wij hebben IT-controle-werkzaamheden in 2015 uitgevoerd op de opzet en de implementatie van de algemene IT-beheersingsmaatregelen in de IT-omgeving van gemeente Aa en Hunze. Effectieve algemene IT-beheersingsmaatregelen ondersteunen een betrouwbare gegevensverwerking. Algemene IT-beheersingsmaatregelen hebben voornamelijk betrekking op de volgende drie gebieden:

- Toegangsbeveiliging: beheersingsmaatregelen die ervoor zorgen dat alleen bevoegde personen toegang hebben tot de IT-systemen en alleen voor zover deze toegang nodig is voor het uitvoeren van de werkzaamheden uit hun taakomschrijving.
- Systeemverandering: beheersingsmaatregelen die ervoor zorgen dat alle veranderingen in het IT-systeem moeten worden geautoriseerd en die ervoor zorgen dat de veranderingen effectief getest zijn voor de implementatie.
- IT control framework: wij hebben vanuit het vastgestelde informatieveiligheidsbeleid geadviseerd om een IT controle framework op te stellen waarin normen ten aanzien van de General IT controls duidelijk zijn vastgelegd en periodieke interne toetsing daarvan onderdeel gaat uitmaken van de reguliere Planning en Control cyclus.

Voor het jaar 2017 hebben wij beoordeeld of aan de in 2015 nog openstaande bevindingen opvolging is gegeven door de gemeente. Dit hebben wij gebruikt om te kunnen beoordelen in hoeverre er mogelijk nog extra inzet van onze IT-specialisten benodigd is. Uit de reactie vanuit uw organisatie is gebleken dat de gemeente nog bezig is met de opvolging van de bevindingen. Wij zullen met u nadere afspraken maken om te toetsen of alle bevindingen zijn opgelost.

Informatiebeveiligingsbeleid & Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing voor de gemeente. Uit de reactie vanuit uw organisatie is gebleken dat de gemeente voorbereidingen treft om te voldoen aan de AVG. Met betrekking tot het project ENSIA is door de gemeente een werkgroep samengesteld, het project ENSIA wordt gezamenlijk met de afdelingen opgepakt.

Naast de doelstelling om te voldoen aan de AVG, is de veiligheid van data van de gemeenten, waaronder cybersecurity, in algemene zin tevens een belangrijk en veelomvattend thema. Er zijn richtlijnen met betrekking tot beveiligingsincidenten en datalekken. Ten behoeve van de uitvoering en de monitoring van de richtlijnen en beleidsregels zijn binnen de gemeente de verantwoordelijkheden inzake het informatieveiligheidsbeleid belegd bij een select aantal werknemers.

Wij zijn van mening dat binnen de gemeente Aa en Hunze voldoende aandacht wordt besteed aan het beleid inzake informatieveiligheid, en het voldoen aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

4. Bevindingen

4.1 Overzicht van geconstateerde aandachtspunten en tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

Interim-bevindingen 2017

Onderstaande tabel geeft een overzicht van gerapporteerde interne controle bevindingen. Van elke bevinding hebben wij geëvalueerd of deze bevinding significant is voor onze controle. Een significante bevinding houdt in dat dit ofwel leidt tot een fraude-risico ofwel tot een verhoogde kans op een materiële fout in de jaarrekening.

Nr.	Samenvatting tekortkoming /aanbeveling	Gebied / locatie	Status 2017	Significant (Ja / Nee)	Referentie
01	Geen functiescheiding in het beheer van de stamgegevens en het betaalproces.	Inkopen en betalingen		Ja	Hoofdstuk 4.2.1
02	Geen zichtbare controle op prestatielevering.	Inkopen en betalingen		Nee	Hoofdstuk 4.2.2
03	Geen interne controles in het aanbestedingsproces gedurende het boekjaar.	Aanbestedingen		Nee	Hoofdstuk 4.2.3
04	Geen zichtbare invoercontrole van de zorgindicaties in Aeolus.	WMO en Jeugd		Nee	Hoofdstuk 4.2.4
05	Bevoegdheden medewerkers backoffice WMO/Jeugd in Aeolus.	WMO en Jeugd		Nee	Hoofdstuk 4.2.5
06	Geen zichtbare inhoudelijke toetsing op de toewijzing van de zorg en de voorzieningen.	WMO en Jeugd		Nee	Hoofdstuk 4.2.6
07	Geen zichtbare controle op de toetsing van de subsidie aanvraag.	Subsidieverstrekkings		Nee	Hoofdstuk 4.2.7
08	Geen zichtbare controle op de juistheid en volledigheid van de aangeleverde mutaties.	Lonen en salarissen		Nee	Hoofdstuk 4.2.8
09	Frauderisico analyse ontbreekt.	Frauderisico analyse		Nee	Hoofdstuk 4.2.9

Legenda:

Nieuwe tekortkoming in beheersingsmaatregel

Een eerder gerapporteerde tekortkoming in beheersingsmaatregel; de gemeente zal opvolging geven aan deze bevinding

Een eerder gerapporteerde tekortkoming in beheersingsmaatregel; naar aanleiding van deze bevinding zal de gemeente geen maatregelen treffen omdat de gemeente het risico als beperkt inschat

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.1 Geen scheiding in het beheer van de stamgegevens en het betaalproces

Inkopen en betalingen

Observatie

Wij hebben geconstateerd dat de wijziging van crediteurenstamgegevens goedgekeurd kan worden door meerdere medewerkers van de afdeling middelen en applicatiebeheerders, die eveneens betrokken zijn bij het betalingsproces en tevens super user zijn. De functiescheiding kan hiermee doorbroken en de controle kan hierdoor omzeild worden. Hierdoor is de integriteit van de crediteurenstamgegevens niet afdoende gewaarborgd.

Om dit risico te mitigeren heeft de gemeente een maandelijkse steekproefsgewijze controle ingevoerd, die gericht is op het vaststellen dat de mutaties in de crediteurenstamgegevens juist zijn doorgevoerd. Aangezien deze werkzaamheden worden uitgevoerd, nadat de betalingen zijn uitgevoerd, blijft de gemeente een risico lopen op onrechtmatige betalingen.

Risico

Het risico bestaat dat de kosten onjuist/crediteuren onvolledig zijn, omdat facturen aan een onjuiste rechthebbende betaald worden.

Aanbeveling

Gelet op het belang van het hebben van toereikende functiescheiding in het betaalproces, bevelen wij aan:

1. Om de taken van de applicatiebeheerder te beleggen bij een medewerker die geen rol heeft in het inkoop- en betalingsproces;
2. Als 1 niet mogelijk is, dat de gemeente *voorafgaand* aan betalingen een aselechte steekproef uitvoert waarbij de juistheid van de crediteuren-stamgegevens, die op de betaaladvieslijst zijn opgenomen, wordt gecontroleerd aan de hand van de achterliggende facturen.

Reactie management

Wij zien hier een beperkt risico. Gelet op de organisatieomvang, is de gewenste situatie van de accountant (een aparte applicatiebeheerder buiten de medewerkers van de afdeling middelen) niet wenselijk. Ook is het voor de correcte vulling van de administratie noodzakelijk dat de applicatiebeheerder administratief onderlegd is.

De aanbeveling betreffende een aselectieve steekproef voorafgaand aan betalingen is een aanbeveling waar wij ons als gemeente in kunnen vinden en zullen deze ook gaan toepassen.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.2 Geen zichtbare controle op prestatielevering

Inkopen en betalingen

Observatie

De autorisatie van de facturen vindt digitaal plaats door budgethouders. Wij hebben geconstateerd dat tijdens dit autorisatieproces er niet zichtbaar wordt gecontroleerd of de levering van de goederen en/of diensten heeft plaatsgevonden.

Risico

Het risico bestaat dat de gemeente niet vaststelt dat prestaties door de crediteuren zijn geleverd, waardoor de facturen mogelijk ten onrechte worden goedgekeurd en betaald.

Aanbeveling

Wij adviseren u om in het autorisatieproces een zichtbare controle in de routing, gericht op de levering van de prestaties, toe te voegen.

Reactie management

Wij zien hier een beperkt risico. In het traject van de factuurafhandeling, komt de factuur via de opdrachtgever uiteindelijk bij de budgethouder voor de parafering terecht. De digitale handtekening door de opdrachtgever wordt pas gezet, als de levering en/of dienst heeft plaatsgevonden.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.3 Geen interne controles in het aanbestedingsproces

Aanbestedingen

Observatie

De inkoop is in de gemeente Aa en Hunze decentraal georganiseerd. Elke budgethouder is daardoor verantwoordelijk voor de organisatie van de eigen inkopen en aanbestedingen. Op basis van de procedure binnen de gemeente dienen budgethouders de inkopen boven een grens van € 10.000 bij de inkoopadviseur van de gemeente Aa en Hunze te melden. De inkoopende partij dient dit te melden via een verplicht inkoopmeldformulier. Dit wordt echter niet in het proces afgedwongen en daarmee wordt de volledigheid van het melden van inkopen ook niet afgedwongen.

Als gevolg daarvan is de inkoopadviseur afhankelijk van de signaalfunctie vanuit de afdelingen. Hierdoor is nog in onvoldoende mate geborgd is dat alle inkopen > € 10.000 ook daadwerkelijk gemeld worden.

Risico

De gemeente loopt het risico dat aanbestedingen niet voldoen aan (Europese) wet- en regelgeving.

Aanbeveling

Gelet op het belang van het hebben van een adequaat georganiseerd inkoopproces, bevelen wij aan:

1. Het hanteren van een centraal (actueel) contractenregister.
2. Het uitvoeren van een tussentijdse analyse op alle inkopen > € 10.000 en/of deze gemeld zijn bij de inkoopadviseur; deze analyse dient periodiek uitgevoerd worden, zodat tijdig bijgestuurd kan worden.
3. Het afdwingen van het gebruik van een inkoopmeldformulier alvorens de inkopen plaatsvinden.

Reactie management

De gemeente had tot een aantal jaren geleden een contractenregister in gebruik. Momenteel worden de contracten vastgelegd in het zaaksysteem. Dit heeft echter geen signaleringsfunctie. We zullen dit contractenregister dan ook geen nieuw leven in blazen en geen opvolging geven aan de aanbeveling.

Momenteel zijn wij bezig met het herzien van het inkoopbeleid en de inkoopvoorwaarden, waarbij we ook de uitgangspunten voor de controle/toetsing (zoals bijvoorbeeld het gebruik van het inkoopmeldformulier) hebben. Dit beleid is inmiddels met diverse afdelingen besproken en de verwachting is dat het beleid uiterlijk medio februari 2018 door het college kan worden vastgesteld. Na vaststelling zullen door de inkoopadviseur de medewerkers worden geïnformeerd.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.4 Geen zichtbare invoercontrole van de zorgindicaties in Aeolus

WMO en Jeugd

Observatie

Wij hebben vastgesteld er geen zichtbare controle plaatsvindt op de invoer van de toegekende zorg in Aeolus.

Risico

Doordat een zichtbare controle op de invoer ontbreekt, ontstaat het risico dat er fouten worden gemaakt bij de invoering van de verstrekte producten (i.e. zorg) die niet ontdekt worden. Hierdoor is het mogelijk dat cliënten de verkeerde producten ontvangen.

Aanbeveling

Wij raden de gemeente aan om bij het verstrekken van de WMO en Jeugdhulp collegiale toetsing toe te passen en hierbij expliciet te controleren en te documenten dat de invoer in Aeolus conform de afgegeven indicatie is geregistreerd.

Reactie management

De gemeente voert geen controle op de invoer van zorg. Er is echter wel een mate van toetsing, omdat wij aan het begin van de keten staan. Als wij een fout maken bij de toekenning, kan de aanbieder niet juist declareren en deze zal dit aan ons terugkoppelen. Tevens achten wij het risico beperkt en weegt de extra controle qua inzet niet op tegen het risico.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.5 Bevoegdheden medewerkers backoffice WMO / Jeugd in Aeolus

WMO en Jeugd

Observatie

Wij hebben vastgesteld dat de medewerkers van de backoffice WMO/Jeugd met het profiel 'administratie' in Aeolus zowel stamgegevens kunnen aanmaken, stamgegevens kunnen muteren, facturen goedkeuren en betaalvoorstellen opstellen.

Risico

Het risico is aanwezig dat er onrechtmatige betalingen plaatsvinden.

Aanbeveling

Gelet op het belang van het hebben van een adequaat georganiseerd proces, bevelen wij aan:

1. Om de rechten van de backoffice medewerkers te beperken.
2. Dat de gemeente *voorafgaand* aan betalingen een aselechte steekproef uitvoert waarbij de juistheid van de crediteuren-stamgegevens wordt gecontroleerd aan de hand van de achterliggende facturen.

Reactie management

Wij gaan dit aanpassen, zodat enkel de functioneel beheerder de stamgegevens kan muteren. De administratiemedewerkers blijven wel verantwoordelijk voor het goedkeuren van de declaraties en facturen en het aanmaken van betaalvoorstellen. Dit is onderdeel van hun werk. Met genoemde aanpassing is er naar onze mening een zuivere functiescheiding.

Met het beperken van de rechten achten we de aselechte controle voorafgaand aan de betalingen niet noodzakelijk.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.6 Geen zichtbare inhoudelijke toetsing op de toewijzing van de zorg en de voorzieningen

WMO en Jeugd

Observatie

Wij hebben geconstateerd dat er geen zichtbare inhoudelijke collegiale toetsing plaatsvindt op de (rechtmatige) toekenning van de zorg en/of voorzieningen (Jeugdzorg en WMO). Er vindt alleen een collegiale toetsing plaats op de WMO begeleiding en alleen in die gevallen dat de consulent hier om verzoekt. De gemeente voert wel periodieke verbijzonderde interne controle uit om vast te stellen of de verstrekkingen juist en rechtmatig hebben plaatsgevonden. Deze werkzaamheden betreffen echter een toetsing achteraf.

Risico

Uw organisatie loopt hiermee het risico dat de zorg en/of voorzieningen onrechtmatig worden verstrekt.

Aanbeveling

Wij adviseren de gemeente om in het proces een collegiale toetsing op de toekenning in te voeren, zodat in de lijn gewaarborgd wordt dat de zorgvoorzieningen rechtmatig worden verstrekt.

Reactie management

Voor alle toegekende zorg geldt dat de administratie een semantische toets uitvoert. We toetsen de relatie tussen bestaande en toegekende zorg en de gegevens van de inwoner (bv. woonplaatsbeginsel). Deze toets wordt basaal vastgelegd in het zaaksysteem. We zijn aan het kijken of de geïndiceerde zorg inhoudelijk vanaf het 2e kwartaal 2018 gecontroleerd kan worden door de werkbegeleider in het Sociaal Team.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.7 Geen zichtbare controle op de toetsing van de subsidie aanvraag

Subsidieverstrekingen

Observatie

De aanvraag voor een subsidie toekenning c.q. vaststelling wordt getoetst aan de subsidieverordening. Er vindt in de lijn geen controle op de toetsing door een andere medewerker plaats waardoor er geen sprake is van het vier-ogen-principe.

Risico

Het risico bestaat dat een subsidie onrechtmatig wordt toegekend en/of vastgesteld doordat niet is vastgesteld dat is getoetst aan de subsidieverordening.

Aanbeveling

Wij adviseren de gemeente om de controle zichtbaar vast te leggen door middel van het gebruik van een checklist of zichtbare controle in het zaakstelsel. Door middel van deze controle slag kan de gemeente afdwingen en/of er voor zorgen dat de subsidie aanvragen niet definitief worden toegekend alvorens een toetsing zichtbaar heeft plaatsgevonden.

Reactie management

Alle subsidieverzoeken komen standaard in het zaakstelsel. Daar waar aanvragen via de email binnen komen, zetten wij deze (eventueel in overleg met medewerkers Post) in het zaakstelsel. Uitgaande en getekende beschikkingen gaan dus ook altijd via het zaakstelsel. Er vindt dus altijd een toetsing plaats.

We zijn bezig met het actualiseren van de subsidieverordening en zullen dan ook meenemen hoe we deze toetsing zichtbaar (traceerbaar) kunnen maken en onderschrijven hiermee dus de aanbeveling.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.8 Geen zichtbare controle op de juistheid en volledigheid van de aangeleverde mutaties

Lonen en salarissen

Observatie

Het proces inzake de salaris- en personeelsadministratie van de gemeente Aa en Hunze wordt uitgevoerd door de gemeente Tynaarlo. Het juist en volledig doorgeven van de mutaties aan de gemeente Tynaarlo blijft de verantwoordelijkheid van de gemeente Aa en Hunze. De gemeente voert echter geen zichtbare controle uit op de juistheid en volledigheid van de mutaties die aangeleverd (moeten) worden.

Risico

Het risico bestaat dat de verwerking van de mutaties door de gemeente Tynaarlo niet juist of volledig plaatsvindt, omdat de doorgegeven mutaties van gemeente Aa en Hunze niet juist dan wel volledig zijn.

Aanbeveling

Gelet op het belang van het hebben van een adequaat georganiseerd personeelsinformatiesysteem, adviseren wij de gemeente om:

1. Een zichtbare controle uit te voeren op de mutatieformulieren, om de juistheid en volledigheid van de aan te leveren mutaties aan de gemeente Tynaarlo vast te stellen.
2. Om bij gemeente Tynaarlo maandelijks een mutatieverslag/standenregister op te vragen, waarop alle mutaties ten opzichte van de vorige periode zichtbaar zijn. Aan de hand van dit mutatieverslag/standenregister en de door u ingediende mutatieformulieren kan de medewerker een volledige controle uitvoeren op de juiste en volledige verwerking van de mutaties.

Reactie management

De gemeente Aa en Hunze heeft bewust voor deze constructie gekozen. De gemeente schat het risico, dat dit niet goed gaat, als zeer beperkt in. De gemeente is wel voornemens om per kwartaal een deelwaarneming uit te voeren op de juistheid en tijdigheid van de aangeleverde en verwerkte mutaties.

4.2 Gedetailleerde tekortkomingen in beheersingsmaatregelen en aanbevelingen

4.2.9 Het ontbreken van een vastgestelde frauderisico analyse

Frauderisico analyse

Observatie

Wij hebben geconstateerd, net als het voorgaande jaar, dat de gemeente Aa en Hunze nog niet over een frauderisico analyse beschikt. Tegelijkertijd merken wij op, dat de gemeente momenteel een frauderisicoanalyse aan het uitwerken is, welke ook vastgesteld dient te worden alvorens wij de jaarrekeningcontrole uitvoeren.

Risico

Uw organisatie loopt hiermee het risico dat de interne beheersing kwetsbare plekken bevat die onopgemerkt blijven.

Aanbeveling

Gelet op het belang van een frauderisicoanalyse die is toegespitst op de huidige economische ontwikkelingen en actuele interne beheersing, hechten wij eraan te benoemen dat het belangrijk is dat periodieke risicoanalyse een vast onderdeel vormt van het interne controlesysteem, dat erop is gericht risico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en de interne beheersing daarop toe te spitsen.

Reactie management

Deze aanbeveling is al eerder door Deloitte genoemd. Door prioritering is deze aanbeveling niet uitgevoerd. Inmiddels heeft de gemeente een eerste aanzet voor een frauderisicoanalyse opgesteld, welke in het voorjaar 2018 wordt vastgesteld.

5. Aandachtspunten

Eindejaarscontrole 2017

Heldere afspraken

5. Aandachtsgebieden voor de eindejaarscontrole

Aandachtspunten

5.1 Grondexploitaties

Aandachtspunten

Vorig jaar hebben grondexploitaties de nodige prioriteit gekregen in onze controle. De reden hiervoor is dat de investeringen in de grondexploitaties gezamenlijk een materiële jaarrekeningpost vormen die voor een groot deel bepaald wordt door schattingen van het management. Tevens zijn in 2016 drastische wijzigingen in het BBV doorgevoerd.

Net als voorgaand jaar zullen wij de volgende complexen in detail beoordelen:

- ❖ Rolde Zuid (Nooitgedacht)
- ❖ Bedrijventerrein Bloemakkers
- ❖ SWS Oostermoer

Wij hebben met uw organisatie de aandachtspunten voor deze complexen besproken. Hierbij hebben uw medewerkers aangegeven naar hun beste vermogen de punten op te pakken.

Van de in de lijst met op te leveren stukken voor de jaarrekening opgenomen onderdelen verwachten wij dat de gemeente de nodige prioriteit geeft aan de volgende onderwerpen:

- ❖ Onderbouwing van de haalbaarheid van de totale programmering (verkoopprognoses) van alle bedrijventerreinen en woningbouwcomplexen.
- ❖ Onderbouwing van de door de gemeente gehanteerde parameters zoals het gehanteerde rentepercentage, opbrengststijgingen en kostenstijgingen. Wij verwachten tevens een zichtbare controle op deze onderbouwing waarbij wordt vastgesteld dat de parameters deugdelijk onderbouwd zijn met externe bronnen.
- ❖ Een onderbouwing van de haalbaarheid van de door de gemeente gehanteerde verkoopprijzen per vierkante meter.
- ❖ Een geactualiseerde calculatieopzet per project, die zichtbaar getoetst is door een kundig medewerker van uw organisatie.
- ❖ Onderbouwing van de nog te maken kosten van de exploitaties.
- ❖ Een verschillenanalyse van de calculatieopzetten ten opzichte van voorgaand jaar. Met een verschillenanalyse bedoelen wij naast een cijfermatige analyse van de projectresultaten van 2017 versus 2016 ook een inhoudelijke motivatie en onderbouwing van de geconstateerde verschillen.

Bovenstaande aspecten zullen specifiek door uw gemeente worden onderbouwd. Om de wederzijdse verwachtingen zo duidelijk mogelijk te maken, hebben wij uw medewerkers in een separaat memo concrete handvatten aangeboden.

5. Aandachtsgebieden voor de eindejaarscontrole

Aandachtspunten

Position paper Grondexploitatie

De waardering van de grondexploitaties is al jaren een belangrijk onderwerp in de jaarrekeningcontrole. Daarbij is de onderbouwing van schattingen, veronderstellingen en uitgangspunten een essentieel punt welke ook bij u intern kritisch beoordeeld dient te worden.

Een schattingsproces is een 'ad hoc' proces. De ervaring leert dat de accountant en de gemeente verschillende verwachtingen hebben van hetgeen verlangd wordt voor de onderbouwing van een schatting en de interne controles op deze schattingen. Wij hebben met uw organisatie geconstateerd dat het proces van de controle verder verbeterd kan worden door deze verwachtingen nog beter op elkaar af te stemmen.

Daarom hebben wij met uw medewerkers afgesproken dat de gemeente een 'position paper' zal schrijven waarbij de gemeente nadrukkelijker dan in voorgaande jaren uiteenzet welke parameters en uitgangspunten door de gemeente zijn gehanteerd, welke onderbouwingen daaraan ten grondslag liggen en welke controles de gemeente zelf heeft uitgevoerd om te waarborgen dat de waardering van de grondexploitaties juist is.

Wij hebben de gemeente een voorzet gedaan, zodat de gemeente concrete handvatten heeft om dit uit te werken. Deze voorzet is op 6 december 2017 ook met de gemeente gedeeld. Naar ons inzicht sluiten de onderlinge verwachtingen beter op elkaar aan.

Percentage Of Completion methode

De Commissie BBV geeft voor het tussentijds winst nemen aan dat de afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel nader dient te worden uitgewerkt, bijvoorbeeld in de Financiële verordening. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt er immers toe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Er zijn situaties denkbaar waarbij reeds eerder voldoende zekerheid is voor winst nemen. Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst dan ook te worden genomen. Hierbij dient de percentage of completion methode te worden gevolgd.

Wij adviseren u per jaareinde een analyse te maken van uw grondexploitaties en daar waar een winst wordt verwacht, te bepalen in hoeverre deze ook genomen dient te worden bij de betreffende exploitatie en voor welk bedrag.

5. Aandachtsgebieden voor de eindejaarscontrole

Aandachtspunten

5.2 Voorzieningen

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor de in de jaarrekening gemaakte schattingen en onderliggende veronderstellingen, waaronder de gekozen inputvariabelen zoals de rentevoet, prijsstijgingen, etc. Ook is het college verantwoordelijk voor de beheersingsactiviteiten rond het maken van deze schattingen, inclusief de onderbouwing van uw veronderstellingen met betrouwbaar bewijsmateriaal. Deze activiteiten moeten borgen dat de schattingen in de gegeven omstandigheden redelijk zijn en op de juiste wijze zijn vastgelegd en toegelicht.

De uitkomst van de schattingen kan aanzienlijk van invloed zijn op het resultaat. Dit belang rechtvaardigt een kritische houding ten aanzien van de wijze waarop de schattingen zijn gemaakt, de motivatie van de gebruikte waarderingsmethodiek en de redelijkheid van de belangrijkste veronderstellingen waarop het college de schattingen heeft gebaseerd.

Het goed onderbouwen van de schattingen is in de praktijk voor veel gemeenten een uitdaging gebleken.

Wij verwachten voor de controle 2017 geactualiseerde onderbouwingen te verkrijgen voor de schattingen die ten grondslag liggen aan de in de jaarrekening opgenomen voorzieningen.

Om de onderbouwing van de gemeente te verduidelijken, stellen wij voor om, vergelijkbaar met de grondexploitaties, gebruik te maken van een 'position paper'. Wij hebben de opzet reeds aan de gemeente verstrekt op 6 december 2017.

5. Aandachtsgebieden voor de eindejaarscontrole

Aandachtspunten

5.3 Wet Normering Topinkomens (WNT)

Een paar jaar na de inwerkingtreding van de WNT, is de WNT inmiddels een vast en belangrijk onderdeel geworden van onze controlewerkzaamheden. De uitvoeringsmaterialiteit voor de WNT is streng en er is reeds gebleken dat de WNT zeer mediagevoelig is. Het is van belang dat de controle op de WNT met grote zorg plaatsvindt. Advies is dan ook de WNT controle zeer tijdig op te pakken. Deloitte beschikt over een WNT expertteam dat hiervoor ingeschakeld kan worden.

Aanleiding voor inzet hiervan kan zijn:

- Jaarlijks wijzigende wet- en regelgeving
- Reorganisatie of fusie bij uw organisatie
- Discussies bezoldiging i.r.t. de werkkostenregeling
- Aanstelling nieuwe (top)functionarissen
- Gewijzigde definitie topfunctionaris
- Geconstateerde fouten in het verleden
- Vragen van cliënt/het algemeen bestuur
- Media gevoeligheid
- Toepassing van het overgangsrecht
- Inhuur van een topfunctionaris

Indien één van de bovenstaande aspecten van toepassing is, dan adviseren wij uw organisatie om ons hier tijdig van op de hoogte te stellen, zodat deze controle tijdig en zorgvuldig kan plaatsvinden.

Controleprotocol WNT ingrijpend gewijzigd

Recent is het Controleprotocol WNT 2017 gepubliceerd. Dit controleprotocol is ingrijpend gewijzigd ten opzichte van het controleprotocol 2016. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- ❖ Het protocol beschrijft welke basiswerkzaamheden de accountant moet verrichten bij de controle op de naleving van de WNT.
- ❖ De materialiteitstabel is aangepast. Deze wordt verruimd naarmate de bezoldiging van een topfunctionaris verder onder het individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum ligt.
- ❖ Er is een nieuwe procedure voor fouterstel. Het fouterstel door de WNT-instelling moet plaatsvinden en niet door de accountant.

De basiswerkzaamheden bestaan uit drie fasen:

1. Risicoanalyse: de accountant moet een initiële risicoanalyse uitvoeren. Bij een verhoogd risico moeten aanvullende werkzaamheden worden verricht.
2. Kennisname van de interne beheersing rondom de WNT: het controleprotocol beschrijft een aantal maatregelen waarover WNT-instellingen moeten beschikken.
3. Specifieke werkzaamheden: dit zijn werkzaamheden waarmee de accountant kan volstaan voor de controle van de WNT-verantwoording indien hij op grond van fase 1 en 2 geen aanvullende werkzaamheden dient uit te voeren.

5. Aandachtsgebieden voor de eindejaarscontrole

Aandachtspunten

5.4 Verantwoording sociaal domein

Zorg in Natura

Het sociaal domein heeft grote impact gehad op zowel de interne organisatie van gemeenten, het verantwoordingsproces door de gemeenten en zo ook op de jaarrekeningcontroles en de strekking van de verklaringen.

In het voorgaande verantwoordingsjaar hebben wij met de gemeente diverse afspraken gemaakt om de verantwoording van het sociaal domein te verbeteren. Deze afspraken betroffen:

- De gemeente zal interne controles uitvoeren op de verstrekkingen WMO en Jeugdzorg
- De gemeente zal nader onderzoek verrichten naar de levering van de prestaties door de zorgaanbieder door middel van een cliëntenonderzoek.
- De gemeente zal interne controles uitvoeren op de van de zorgaanbieders ontvangen facturen, waarbij de gemeente controleert of de gegevens inzake cliënt, prijs en product aansluiten met haar eigen brondocumentatie.
- Van de zorgaanbieders met een omzet van € 125.000 of hoger bij de gemeente wordt een jaarverantwoording opgevraagd, welke gecontroleerd wordt door de accountant van de zorgaanbieder conform het landelijk controleprotocol.

- Bij de jaarverantwoording van de zorgaanbieder zal als bijlage een (ongecontroleerde) productieopgave worden bijgevoegd.

De gemeente kan vervolgens op basis van de hiervoor genoemde werkzaamheden de juistheid en rechtmatigheid (inclusief prestatielevering) van de verantwoorde zorgkosten met betrekking tot zorg in natura onderbouwen.

Om de verantwoording van de zorg in natura te verbeteren c.q. te verduidelijken hebben we voor 2017 een verantwoordingsmodel voor de gemeente gemaakt. Dit model voorziet in de volgende elementen:

- Het verduidelijken van de vastlegging van de inventarisatie van verantwoordingsdocumentatie van de zorgaanbieders
- Het inzichtelijk maken van de aansluiting van zorgkosten met de jaarrekening.
- Het onderbouwen van de raming 'af te rekenen zorgkosten'.

Wij hebben dit verantwoordingsmodel aan de gemeente verstrekt.

5. Aandachtsgebieden voor de eindejaarscontrole

Aandachtspunten

PGB's

Een groot deel van de onzekerheden tijdens de jaarrekeningcontrole van 2016 betrof de onzekerheid rondom de verstrekking van persoonsgebonden budgetten (PGB's). De reden hiervoor was dat de Auditdienst Rijk (ADR) een afkeurende verklaring bij de verantwoording van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) had afgegeven.

Voor 2017 is de verwachting dat de verantwoording nog steeds fouten zal bevatten, maar dat de omvang van deze fouten zal dalen. Daarmee is er een reële mogelijkheid dat de verklaring bij de verantwoording van het SVB niet afkeurend zal zijn.

Hiermee zou een eerste belangrijke stap kunnen worden gezet om een uitspraak te kunnen doen over de PGB's, maar daarmee zijn nog niet alle benodigde stappen gezet.

Op dit moment vindt er overleg plaats tussen de Nederlandse Beroepsorganisaties van Accountants (NBA) en de Werkgroep Decentrale Overheden die er op is gericht om te komen tot een NBA-alert waarin een voorzet wordt gedaan voor gemeenten om tot aanvullende controle-informatie te komen om de getrouwheid en de rechtmatige totstandkoming van de PGB-lasten te onderbouwen waardoor de onzekerheden kunnen worden beperkt.

Zodra deze alert gereed is, zullen wij met de gemeente in overleg treden om nadere afspraken te maken omtrent de verantwoording van de PGB's.

Bijlagen

Bijlage A – Reikwijdte van onze werkzaamheden

Opdracht en reikwijdte controle

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening van 2017, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van gemeente Aa en Hunze, met inachtneming van de voorschriften uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie.

De jaarrekeningcontrole bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en het testen van de interne controle die is gerelateerd aan en relevant is voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne controleomgeving die relevant is voor ons oordeel over de jaarrekening.

Dit rapport is gebaseerd op onze interim werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole 2017. Onze controlewerkzaamheden strekken niet verder dan noodzakelijk om een oordeel af te geven over de jaarrekening van 2017. De controle is daarom primair gericht op de aandachtsgebieden die door de accountant als relevant zijn beoordeeld voor de jaarrekeningcontrole.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om fraudeonderzoek uit te voeren, zouden wij wellicht additionele bevindingen en observaties hebben gerapporteerd dan nu zijn opgenomen in deze managementletter.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving

Persoonlijke data

Bescherming van persoonlijke data

In januari 2012 heeft de Europese Commissie een voorstel geformuleerd voor de hervorming van regels omtrent data-beveiliging. De nieuwe regelgeving is officieel gepubliceerd in het EU Official Journal op 4 mei 2017. De regelgeving is van kracht per 24 mei 2017 en zal van toepassing zijn vanaf 25 mei 2018.

Met de nieuwe regelgeving wordt Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) ingetrokken, die de basis vormt van de huidige lokale wet- en regelgeving die ingaat op de beveiliging van persoonlijke data. Een voorbeeld daarvan is de “Wet bescherming persoonsgegevens” in Nederland. Hieronder is een aantal belangrijke kenmerken van de Europese wet- en regelgeving uiteengezet:

- Het is een Verordening en geen Richtlijn. Dit wordt dus zonder wijziging van kracht in alle Europese landen.
- Onder de oude Directive 95/46/EC waren alle data de verantwoordelijkheid van de eigenaar van de data. Onder de nieuwe wetgeving is het bedrijf of de persoon die de data tot zich neemt of verwerkt ook verantwoordelijk voor de beveiliging van de data.
- De nieuwe wetgeving geldt voor elke internationale organisatie die data van burgers uit de Europese Unie beheert of verwerkt.

- De wetgeving biedt de kans aan gebruikers om schade die voortkomt uit dataverlies te verhalen op de beherende of verwerkende partij.

Senior management moet hiervan nader kennisnemen en evalueren wat de impact hiervan is op de organisatie.

- Er zijn meer strikte regels omtrent de overdracht van data vanuit de Europese Unie naar buiten de Europese Unie.
- Volgens de nieuwe regelgeving kunnen gebruikers eisen hun data te laten verwijderen.
- Volgens de nieuwe regelgeving zijn eigenaren van data verplicht om gebruikers te informeren over de rechten die gebruikers hebben en zijn de eigenaren verplicht te documenteren dat zij de gebruikers hebben geïnformeerd. Ook moeten gebruikers onder de nieuwe regelgeving akkoord geven voor het gebruik van persoonlijke data.
- Boetes kunnen oplopen tot € 100 miljoen of 5% van de wereldwijde omzet (afhankelijk van welk bedrag het hoogst is).
- De verplichting om te rapporteren aan lokale toezichthouders is komen te vervallen. Daarvoor in de plaats zijn organisaties verplicht om documentatie van het verwerken en opslaan van persoonlijke data bij te houden.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Persoonlijke data (vervolg)

Tot 25 mei 2018 hebben organisaties de tijd om de nodige processen en procedures te implementeren, zodat zij voldoen aan de Europese wet- en regelgeving omtrent beveiliging van persoonlijke data.

Daarnaast geldt de meldplicht datalekken sinds 1 januari 2016. Deze meldplicht houdt in dat organisaties (zowel bedrijven als overheden) direct een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens zodra zij een ernstig datalek hebben. En soms moeten zij het datalek ook melden aan de betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt). Organisaties moeten een datalek binnen 72 uur melden na het ontdekken daarvan. Doet men dat niet, dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een boete opleggen.

De gemeente heeft een procedure rond het constateren en melden van datalekken. De CISO officer overlegt bij datalekken altijd met de gemeentesecretaris.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

BBV

BBV - Taakvelden

Bij besluit van 18 april 2016 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten aangepast in de wijze waarop de informatie voor derden wordt verstrekt. In de nieuwe regeling voor informatie voor derden wordt voorgeschreven welke taakvelden provincies en gemeenten moeten gebruiken voor het opstellen van de uitvoeringsinformatie. Deze voorgeschreven taakvelden vervangen vanaf de begroting 2017 de functies in de Iv-3 aanlevering.

De baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe van de taakvelden over de programma's moeten ook worden opgenomen in een bijlage bij de financiële begroting en de jaarrekening.

Ook de categorieën zijn opgenomen in de nieuwe regeling. Er zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd zodat de categorieën aansluiten op de informatievoorziening richting Europa en de nationale rekeningen. De belangrijkste wijziging is de nadere specificatie van de inkomensoverdrachten en kapitaaloverdrachten per tegensector.

De indeling in taakvelden zorgt ervoor dat wij voor onze jaarrekeningcontrole eenduidig gebruik kunnen maken van betreffende indeling voor wat betreft de onderverdeling naar baten- en lastenstromen die voor onze controle relevant zijn. Wij vragen u dan ook bij de start van de jaarrekeningcontrole een actueel taakveldenoverzicht aan ons aan te reiken welke aansluit op de concept jaarstukken 2017.

BBV - Investerings maatschappelijk nut

Met de BBV-wijziging van 5 maart 2016 zijn de verslaggevingsvoorschriften voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gewijzigd. Vanaf het boekjaar 2017 moeten deze investeringen op dezelfde wijze worden behandeld en verantwoord als investeringen met economisch nut. Dit betekent dat alle investeringen die zijn c.q. worden gedaan vanaf 1 januari 2017 op dezelfde wijze worden verantwoord en aan dezelfde eisen dienen te voldoen wat betreft waardering, activering en afschrijving. Dit wil zeggen dat de volledige boekwaarde bij oplevering op de balans wordt verantwoord.

De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt nadrukkelijk alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die zijn gedaan tot en met 2016 gelden de 'oude' regels, zodat gemeenten hierop bijvoorbeeld desgewenst en voor zover passend binnen het BBV versneld kunnen afschrijven.

Bij de jaarrekeningcontrole besteden wij specifieke aandacht aan betreffende investeringen indien deze in het afgelopen begrotingsjaar zich hebben voorgedaan.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

BBV (vervolg)

BBV - Gebruik de hulpmiddelen

Net als voorgaand jaar zijn er in de verslaggevingsvoorschriften van het BBV enkele zaken gewijzigd. Een overzicht van de wijzigingen zijn te vinden in het wijzigingsbesluit BBV. Aangezien het opstellen van de jaarrekening de verantwoordelijkheid is van de gemeente, verzoeken wij de gemeente om nadrukkelijk aandacht te besteden aan deze wijze waarop deze wijzigingen worden verwerkt in uw jaarrekening.

Om u hierbij te ondersteunen zullen wij een checklist BBV en een model jaarstukken 2017 ruim voor de jaarrekeningcontrole aan u versturen. Met deze hulpmiddelen kunt u waarborgen dat de jaarrekening aan de wet- en regelgeving voldoet.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Wijzigingen WNT – afbouw overgangsregeling

Voor de topfunctionarissen van wie de bezoldiging in 2013 de norm al overschreed, moet in 2017 voor het eerst de bezoldiging worden afgebouwd. Zorg dat u voor deze topfunctionaris in 2017 de bezoldiging heeft afgebouwd, omdat anders de WNT norm wordt overschreden.

De algemene maximale bezoldigingsnorm voor topfunctionarissen in dienstbetrekking zal in 2018 € 187.000 per jaar op fulltime basis bedragen.

Voor interim topfunctionarissen zal de norm in 2018 € 25.300 per maand bedragen voor de maanden 1 t/m 6 van de functievervulling, en € 19.100 per maand voor de maanden 7 t/m 12. Het maximale uurtarief zal in 2018 € 182 bedragen.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

ENSIA

Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG van november 2013 is de resolutie 'Informatie-veiligheid, randvoorwaarden voor de professionele gemeente' aangenomen. Met het aannemen van de resolutie erkennen alle gemeenten het belang van informatieveiligheid, en de BIG als het gemeentelijk basisnormenkader voor informatieveiligheid.

In de resolutie hebben de gemeenten afgesproken hun eigen toezichthouder, de gemeenteraad, in het jaarverslag te informeren over informatieveiligheid. Gemeenten doen in de resolutie de oproep om de verantwoordingslasten over informatieveiligheid te verminderen. Dit vormde de aanleiding voor de start van het project ENSIA.

ENSIA helpt gemeenten bij het in één keer op een slimme manier verantwoording afleggen over informatieveiligheid, gebaseerd op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). De verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), de Paspoort-uitvoeringsregeling (PUN), de Digitale personenidentificatie (DigiD), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI-net) worden hiermee samengevoegd en gestroomlijnd.

Met ENSIA krijgt het gemeentebestuur meer inzicht in de stand van zaken wat betreft de informatieveiligheid en kan het beter sturen op informatieveiligheid. Het gemeentebestuur legt verantwoording af aan de gemeenteraad. Deze verantwoording dient te worden voorzien van een assurancerapport van een IT-auditor. Departementen en toezichthouders maken, voor dát deel waarvoor zij verantwoordelijk zijn, gebruik van de informatie die in het gemeentelijke verantwoordingsproces naar voren komt.

Deze wijze van verantwoorden is voor het eerst van toepassing over het jaar 2017, waarbij het gemeentebestuur uiterlijk op 15 juni 2018 verantwoording aflegt aan de gemeenteraad. De scope van de verplicht gestelde IT-audit in 2017 omvat DigiD en SUWI-net, en zal in de komende jaren tot het volledige domein van de informatiebeveiliging worden uitgebreid.

Wij adviseren u tijdig de nodige voorbereidingen te treffen voor het verantwoordingsproces en de daarop uit te voeren controlewerkzaamheden van de IT-auditor.

De gemeente heeft aangegeven dat de nodige voorbereidingen zijn getroffen voor de invoering van de nieuwe verantwoordingsrichtlijn.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Vennootschapsbelasting

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2016 is het vpb-regime voor overheidsondernemingen gewijzigd. Zij zijn vanaf dat moment vpb-plichtig, voor zover sprake is van een onderneming in fiscale zin. Hiervan is sprake, indien is voldaan aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

1. Organisatie van kapitaal en arbeid.
2. Deelname aan het economisch verkeer.
3. Winststreven c.q. concurrentie met andere belastingplichtige ondernemers.

Doordat een overheidslichaam doorgaans een veelvoud aan activiteiten verricht, dient allereerst te worden geïnventariseerd welke separate activiteiten kunnen worden geclusterd. Vervolgens kan per cluster worden bepaald of sprake is van een onderneming in fiscale zin (op basis van de hiervoor genoemde criteria). Hierbij is het van belang dat er een goede aansluiting wordt gemaakt op de administratie, waarbij voldoende aandacht wordt besteed aan de volledigheid van de inventarisatie.

De Belastingdienst neemt doorgaans het standpunt in, dat clustering van meerdere activiteiten slechts beperkt mogelijk is. De doorgaans door de Belastingdienst ingenomen standpunten zijn ons inziens voor discussie vatbaar, waardoor in onze visie in voorkomende gevallen sneller clustering mogelijk is.

Indien sprake is van een vpb-plichtig cluster, dient vervolgens de fiscale openingsbalans te worden opgesteld. Hierbij geldt als uitgangspunt dat alle activa en passiva worden gewaardeerd tegen de waarde in het economisch verkeer. Inmiddels zijn diverse notities gepubliceerd, waarin wordt ingegaan op de wijze van waardering op de fiscale openingsbalans. Vervolgens dient de fiscale jaarwinst te worden bepaald. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de diverse wettelijke bepalingen en de regels van goed koopmansgebruik.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Nadat de fiscale balans is opgesteld en de fiscale jaarwinst is bepaald, dient nog te worden beoordeeld of een van de volgende wettelijke vrijstellingen kan worden toegepast:

- Overheidstakenvrijstelling voor uitvoering van wettelijke taken, tenzij sprake is van concurrentie.
- Samenwerkingsvrijstelling voor voordelen uit samenwerkingsverbanden.
- Interne activiteitenvrijstelling, indien werkzaamheden worden verricht voor andere ondernemingen binnen dezelfde rechtspersoon.
- Quasi inbestedingsvrijstelling in geval van werkzaamheden voor/door een verbonden lichaam.
- DVO-vrijstelling voor werkzaamheden verricht in het kader van een dienstverleningsovereenkomst.

Indien overigens sprake is van meerdere belaste en/of vrijgestelde clusters, dient aangifte te worden gedaan voor deze gezamenlijke clusters. Indien enkel sprake is van vrijgestelde clusters, is in de parlementaire behandeling toegezegd dat geen aangifte hoeft te worden ingediend.

In algemene zin geldt dat er nog erg veel onduidelijkheden zijn ten aanzien van de specifieke uitwerking van de nieuwe wetgeving. Hoewel getracht is om op diverse niveaus duidelijkheid te verschaffen, is dit niet in alle gevallen gelukt. De aangifte vpb 2016 dient uiterlijk 1-5-2018 te zijn ingediend (mits voldoende uitstel is verleend). In deze aangifte vpb dient ook de fiscale openingsbalans te worden opgesteld. Hierbij geldt dat het van groot belang is om een juiste openingsbalans op te stellen, aangezien deze van invloed is op de totaal te rapporteren winst gedurende de belastingplichtige periode (een hogere fiscale openingsbalans leidt tot een lagere totale fiscale winst en vice versa).

Hierna gaan we nader in op enkele specifieke ontwikkelingen.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Grondexploitaties

Binnen het grondbedrijf moet doorgaans onderscheid worden gemaakt tussen het actieve grondbedrijf, het faciliterende grondbedrijf en de MVA / voorraadposities. Praktisch gezien worden doorgaans enkel GREX-en met een BIE status tot het actieve grondbedrijf gerekend, hoewel andere keuzes mogelijk zijn. Voor het actieve grondbedrijf dient vervolgens te worden bepaald of sprake is van een winststreven. Voor het faciliterende grondbedrijf en/of de MVA / voorraadposities zal hier doorgaans geen sprake van zijn, danwel is geen sprake van een organisatie van kapitaal en arbeid.

Voor de bepaling van het winststreven van het grondbedrijf, kan aansluiting worden gekocht bij de QuickScan en Post QuickScan. Indien sprake is van vennootschapsbelastingplicht, dient de fiscale openingsbalans te worden opgesteld en de jaarwinst te worden bepaald. Voor de bepaling van de openingsbalans kan onder voorwaarden worden aangesloten bij de Handreiking vennootschapsbelasting en het gemeentelijk grondbedrijf. Zowel ten aanzien van de openingsbalanswaardering als de jaarwinstbepaling lopen thans (eind september 2017) nog pilot-gesprekken met de Belastingdienst. De uitkomst van deze gesprekken kan materiële invloed hebben op de einduitkomst.

Afval

Voor inzameling van huisafval geldt dat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Naar aanleiding van de inzameling worden diverse reststromen verkocht, waarbij de opbrengsten van deze verkopen worden aangewend ter verlaging van de afvalstoffenheffing. De Belastingdienst is van mening dat met deze verkoop wel in het economisch verkeer wordt getreden, waardoor moet worden bepaald of sprake is van winst. Op landelijk niveau overlegt de NVRD (Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten) met het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst over de juistheid van dit standpunt en hiermee samenhangende discussies (bijvoorbeeld over de wijze van bepaling van het resultaat).

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Lage inkomensvoordeel (LIV)

Voor medewerkers die in 2017 tussen de 100% - 125% van het wettelijk minimumloon verdienen en 1248 uur of meer hebben gewerkt, krijgt de werkgever een tegemoetkoming in de loonkosten. De Belastingdienst berekent het LIV voor het jaar 2017 op basis van de door u ingediende aangiftes loonheffingen over 2017. Uiterlijk op 12 september 2018 betaalt de Belastingdienst het LIV 2017 uit.

U heeft de verplichting dat de gegevens in de aangifte loonheffingen juist zijn en dat u het correcte aantal verloonde uren vermeldt. Komt u deze verplichting niet na, dan kunnen er substantiële boetes door de Belastingdienst aan u worden opgelegd.

Wilt u zeker weten dat u geen voordeel laat liggen en wilt u geen (nare) verrassingen achteraf? Wacht dan niet af, maar houd de inrichting van de salarisadministratie tegen het licht en ga proactief met uw personeelsplanning aan de gang.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Wet (DBA)

De handhaving in het kader van de Wet DBA door de Belastingdienst was eerst opgeschort tot 1 januari 2018, maar is verder opgeschort tot 1 juli 2018. Tijdens Prinsjesdag 2018 zijn er geen berichten gekomen dat de Wet DBA verder wordt opgeschort.

Zzp'ers en opdrachtgevers krijgen tot deze tijd geen boetes of naheffingen opgelegd, behalve de kwaadwillenden. Wel hebben alle niet-kwaadwillende opdrachtgevers een inspanningsverplichting om de Wet DBA te implementeren in de periode naar 1 juli 2018 toe. Uit de voorbeelden van kwaadwillendheid die door de staatssecretaris zijn genoemd, valt af te leiden dat u als opdrachtgever zeker een inspanningsverplichting heeft ten aanzien van de zogenoemde "huisvrienden" of "meubilair-zzp'ers": externen die al jaren binnen uw organisatie werkzaam zijn, iets wat we in de praktijk bij zeer veel organisaties tegenkomen. Het laten voortbestaan van dergelijke situaties kan in de ogen van de Belastingdienst worden gezien als kwaadwillendheid wat kan leiden tot handhaving.

Na de aanpassing van het werkproces moet u ook conform gaan handelen. Door monitoring moet u kunnen laten blijken dat de zzp'er in de praktijk werkt volgens de goedgekeurde overeenkomst. Doet u dit niet, dan loopt u het risico op naheffingen van de Belastingdienst.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Werkkostenregeling

Sinds 2015 is de WKR verplicht voor alle werkgevers. In de praktijk blijken de begrippen en regels van de WKR toch niet altijd duidelijk. Het is belangrijk om vast te stellen hoe uw organisatie de WKR uitvoert. Enerzijds om een eventuele resterende vrije ruimte te kunnen laten toekomen aan uw medewerkers en anderzijds omdat een mogelijke (onverwachte) overschrijding van de vrije ruimte leidt tot 80% eindheffing. Zeker bij organisaties waar het boekingsproces niet centraal is geregeld (bijvoorbeeld door de aanwezigheid van veel budgethouders) zien wij in de praktijk fouten ontstaan bij de uitvoering van de werkkostenregeling.

Het kenmerk van eindheffing is dat deze belastingheffing altijd voor rekening en risico van de werkgever komt. Dit zal leiden tot extra kosten. Door monitoring van de WKR gedurende het jaar weet u tijdig en exact of en zo ja hoe vergoedingen en verstrekkingen onder de WKR uitwerken.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Sportaccommodaties

Op dit moment maken de meeste gemeenten gebruik van de mogelijkheid om sportaccommodaties btw-belast te exploiteren. In een aantal gevallen treedt de gemeente zelf op als exploitant. In andere gevallen verloopt de exploitatie via een derde. Als voldaan wordt aan de regels voor het gelegenheid geven tot sportbeoefening draagt de exploitant 6 % btw over zijn opbrengsten af en heeft daartegenover recht op - veelal 21 % - btw-af trek op investerings- en exploitatiekosten. Bij exploitatie door een derde heeft de gemeente als eigenaar ook recht op btw-af trek als zij de sportaccommodatie met btw aan de exploitant verhuurt.

De hiervoor genoemde regels worden op termijn aangepast. Uit prognoses (van onder meer de VNG) blijkt dat de aanpassing van de regelgeving fors nadelig zal uitpakken voor veel exploitanten van sportaccommodaties, waaronder gemeenten. Onder de nieuwe regelgeving zal de terbeschikkingstelling van de sportaccommodatie in veel gevallen onder de btw-vrijstelling vallen. De btw op gemaakte kosten en investeringen komt dan niet meer voor aftrek in aanmerking.

Op (heel) korte termijn valt nog geen wijziging van de btw-sportvrijstelling te verwachten. Het kabinet heeft aangekondigd dat de btw-sportvrijstelling met ingang van 2019 zal worden gewijzigd. Desondanks is het raadzaam al rekening te houden met aanpassing van de regelgeving op langere termijn, zeker bij plannen voor nieuwe accommodaties of grootschalige investeringen. Te zijner tijd kan worden gezien welke mogelijkheden er zijn om gebruik te blijven maken van het (veelal gunstige) btw-regime van gelegenheid geven tot sportbeoefening.

Bijlage B – Wijzigingen in wet- en regelgeving (vervolg)

Lopende procedures

Er lopen op dit moment meerdere procedures die voor gemeenten van belang zijn. Het gaat in ieder geval om:

- Fiscale aspecten rondom de levering van schoolgebouwen (btw en overdrachtsbelasting).
- Btw-positie van de gemeente bij het exploiteren van een begraafplaats.
- Btw-positie gemeente bij straatparkeren.

In nieuwsberichten vanuit de advieskantoren (waaronder Deloitte) is- en wordt hier uitgebreid bij stil gestaan. Het is van belang deze procedures te blijven volgen, omdat deze van substantieel financieel belang (kunnen) zijn. In individuele gevallen kunnen er afspraken worden gemaakt met de Belastingdienst, om de rechten veilig te stellen voor reeds verstreken tijdvakken. Normaliter kan nieuwe rechtspraak namelijk niet met terugwerkende kracht worden toegepast.

In gevallen waarin er kansen, zijn is het raadzaam hierover in contact te treden met de Belastingdienst.

Zeker ten aanzien van het eerste onderwerp (levering van schoolgebouwen) worden er door de diverse kantoren wisselende adviezen afgegeven. Wij adviseren gemeenten op dat vlak terughoudend te zijn en een zorgvuldige afweging te maken van de mogelijkheden.

Aanpassing BBV en gevolgen voor het mengpercentage

Gemeenten kunnen de btw op algemene kosten (kosten die niet rechtstreeks toerekenbaar zijn aan een specifiek product of taakveld, vaak 'overhead') conform een mengpercentage verrekenen (deels btw-compensatie, deels btw-af trek, deels kostenverhogend). Dit mengpercentage wordt veelal berekend door aansluiting te zoeken bij de (her)verdeling van kosten vanuit de kostenplaatsen naar de producten/taakvelden.

Met ingang van 1 januari 2017 zijn de regels binnen het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd (o.a.) voor de verantwoording van overhead. De Belastingdienst werkt aan nieuwe beleidsregels om op basis van het "nieuwe BBV" het mengpercentage te bepalen.

Deloitte Accountants B.V.

Eemsgolaan 15
9727 DW Groningen
Postbus 980
9700 AZ Groningen
The Netherlands

T: +31 (0)88 288 2888

F: +31 (0)88 288 9866

www.deloitte.nl

This report has been prepared solely for the use of the Board of Management and the Supervisory Board of gemeente Aa en Hunze and should not be distributed or quoted in whole or in part without our prior written consent. No responsibility to any third party is accepted as the report has not been prepared for, and is not intended for, any other purpose. As a consequence, we do not assume any liability or duty of care to any other person to whom this report is shown or into whose hands it may come. The matters raised in this report are those which have come to our attention as a result of our audit and are those that we believe we need to bring to your attention. They are not a comprehensive record of all the matters arising and in particular we cannot be held responsible for reporting all risks in the business or all internal control weaknesses. Any conclusion, opinion or comments expressed herein are provided within the context of our opinion on the financial statements as a whole, which will be expressed in our auditor's report. Similarly, the comments, observations and recommendations involving systems and procedures should not be read as an opinion on the internal control structure and its operation.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.